

Nikaah Buusu-Lakk.2

Description

Dhugumatti nikaah buusun wanta akka salphaatti ilaallamu miti. Fakkeenyi isaa akka nama mana bareedaa ijaaree ergasii diiguti. Namoonni jaalala guddaan walitti dhufaniis wal taâ€™™uu didanii yommuu addaan deeman mana maatii diigaa jiru. Ijoolleen ni bittinaaâ€™™u, miidhaa guddaa keessatti kufu. Kanaafu, namni nikaah buusu akka salphaatti ilaalun gara gocha kanaa tarkaanfachu hin qabu . Eeti, wali galtee fi furmaanni biraa yoo dhabame, nikaah buusun furmaata dhumaa taâ€™™a. Garuu nikaah buusun duubaan itti gaafatamummaa guddaa fi seerota jira. Kanaafu, namni itti gaafatamummaa fi seerota kanniin beekun adabbii jalaa baraaramu dandaâ€™™a. In sha Allah kutaalee itti aanan keessatti waliin ilaalla. Kutaa darbe irraa itti fufuun sharxiwwan (ulaagaalee) nikaah buusu haa ilaallu.

Yaadachisaaf sharxiwwan nikaah buusun wal qabatan bakka sadiitti qoonne turre. Isaanis: ulaagaalee nama nikaah buusun wal qabatan, ulaagaalee dubartii nikaahni irraa buufamuun wal qabatanii fi ulaagaalee jecha nikaah ittiin buusaniin wal-qabataniidha. Kanniin keessaa sharxii tokkoffaa ilaalle turre.

2ffaa-ulaagaalee dubartii nikaahni irraa buufamuun wal qabatan

Dubartiin hiikkamtu ulaagaalee armaan gadii guutuu qabdi:

1ffaaâ€™™ Ishii fi abbaa manaa ishii jidduu hariiroon fuudhaa heerumaa jiraachu- tarii kuni karaa lamaan taâ€™™uu dandaâ€™™a. Tokkoffaa abbaan manaa ishii fuudhun mana tokko waliin jiraachu, lammaffaa-mana tokkotti osoo walitti hin dhufinii fi qunnamtii hin raawwatini inni nikaah hidhachuun ishiin yeroo muraasaaf warra bira turuudha. Haala lamaan kanniin keessatti nikaah waan hidhateef ishiin isaaf niitidha. Garuu yoo nikaah irraa buusu barbaade, dubartii mana tokko waliin jiraatanii fi dubartii hanga silaa walitti hin seenne wanti garagara godhu ni jira. Dubartiin nikaah erga hidhatanii ishiitti seenuu fi kophaa waliin taâ€™™uun dura yoo hiikkamte, iddaa (yeroo turtii) lakkaawwachuun ishii irra hin jiru. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™™aalaa ni jedha:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ
أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَةٍ تَعُدُّوهِنَّ عَلَيْهِنَّ فَمَا لَكُمْ عَلَيْهِنَّ
وَسَرَّحُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٤٩﴾

â€™™Yaa warra amantan! Yeroo dubartoota muâ€™™minaa fuutanii sana booda osoo qunnamtii hin raawwatini isaan hiiktan, iddaa (yeroon turtii) isin isaan irratti lakkaawwattan isiniif hin jiru. Isaan qananiisaa, gadi dhiisuu bareedaas isaan gadi dhiisaa.â€™™ Suuratu Al-Ahzaab 33:49

2ffaa-Abbaan manaa dubartii hiiku barbaadu san akeekkaan ykn amalaan ykn niyyaan adda baasu qaba. Dubartii hiikkamtu akeekuun, amala ykn maqaa ishii ibsuunii fi niyyachuun yoo adda baase, nikaah buusun ishii irratti ni kufa. Fakkeenyaaf, dubartii maqaan ishii Zaynab jedhamtu qubaan itti akeekun, ÆYaa Zaynab ati hiikkamte• yoo jedhe, nikaah buusun hojii irra oola. Kana jechuun Zaynab ni hiikkamti. Akkasumas, osoo ishitti hin akeekinii fi ishiin ala dubartii biraa yoo hin niyyatin, amala ishii ibsuun nikaah yoo buuse, ni hiikkamti.

3ffaa- Ulaagaalee Jecha dubbatamuun wal-qabatan

Hundemaa nikaah buusun dubbii kan ibsamuudha. Tarii yeroo tokko tokko barreefamni ykn akeekkaan bakka dubbii bu•™uu danda•™a. Kanaafu, karaalee nikaah itti buusaniin bakka sadiitti qoodu dandeenya.

1ffaa-Jecha dubbachuun nikaah buusu

Jechi nikaah itti buusaniin takkaa jechaa ifaa takka immoo al-kinaayah ta•™uu danda•™a.

Jechi ifaa fi fuullee jecha yeroo dubbatan hiika nikaah buusu irraa hubatanii fi hiika biraatiif kan hin oolledha. Sababni isaas, yeroo baay•™ee nikaah buusuf itti fayyadaman waan ta•™eef. Fakkeenyaaf, ÆAti nikaah sirraa buufame, ani nikaah sirraa buuse• fi kan biroo. Qur•™aana keessatti kuni irra deddeebi•™ame dubbatama. Namni jechoota armaan olii nikaah buusuf itti xiyyeefate, osoo beekuu fi fedhii isaatiin niiti isaatiin yoo jedhe, ishiin ni hiikkamti.

Al-Kinaayah jechuun jecha nikaah buusu qofaaf hin kaa•™amnee fi hiika biraas qabaachu kan danda•™uudha. Kana jechuun hiika nikaah buusus kan qabu hiika biraas kan qabuudha. Fakkeenyaaf, abbaan manaa niiti isaatiin ÆSi hiike, gadi si lakkisee, ati gadi lakkifamte, gadi si dhiise, gadi furamte, addaan baane• jechuudha. Ammas akkana jechuu, ÆYeroo turtii (iddaa) kee lakkaawadhu, gara warra keeti deebi•™i, ati dhiifamte• fi kkf jechuu.

Jechoota armaan oliitiin nikaah buusun hojii irra ooluuf niyyaan dirqama. Sababni isaas, jechoonni kunniin nikaah buusun ala wanta biraas ta•™uu danda•™u. Nikaah buusuf niyyachuun (xiyyeefachuun) jechoota armaan olii yoo dubbate, niitin isaa ni hiikkamti. Garuu nikaah buusuf yoo hin niyyatin (hin xiyyeefatin), nikaahni hin bu•™u.

2ffaa-Barreefamaan Nikaah buusu

Yoo namtichi bakka fagoo jiraatee niiti isaa irraa nikaah akka buuse barreefamaan yoo beeksisee, nikaah buusun hojii irra ni oola yoo niyyate. Kana jechuun nikaah ishirraa buusutti niyyachuun, ÆNikaah sirraa buuse• jedhee yoo barreesseef, ishiin ni hiikkamti. Sababni isaas, barreefamni bakka dubbii bu•™uun ergaa dabarsa. Garuu barreefama keessatti nikaah buusuf yoo hin niyyatin, nikaahni hin bu•™u. Tarii osoo barreessu dogongoruu danda•™a ykn wanta biraa jechuu barbaade ta•™a.

3ffaa-Akeekkaan nikaah buusu

Akka harka caalaa hayyootatti namni dubbachuu danda•™u, akeekkaan nikaah buusun isaaf sirrii hin ta•™u. Garuu namni dubbachuu fi barreessu hin dandeenye, akeekkan nikaahni ni bu•™a. Namni dubbachuu fi barreessu hin dandeenye, niiti isaatti akeekun akka nikaah irraa buuse yoo beeksise, ishiin ni hiikkamti.

Ulaagaalee nikaah buusu haala kanaan erga xumurre booda haalli nama nikaah buusu nu hafa. Namni haala kamiyyuu keessatti niiti isaatiin, Ænikaah sirraa buuse• yoo jedheen, niitin isaa ni hiikkamtii?

Kuni ibsa barbaachisa. Akkuma yeroo darbe jenne namni nikaah buusun sammun fayyaa ta’u qaba. Yeroo garii wantoonni of nama wallaalchisan ykn dirqiin wanta tokko akka hojjatan nama taasisan ni jiru. Mee haalota kanniin haa ilaallu:

âœNikaah Buusu nama machaaâ€™™e (Xalaaqu-s-sukraan)

Namni machaaâ€™e nama sadarkaa of wallaalu, wanta jedhu hin beekne fi erga of beeke booda wanta yeroo machii dubbate kan hin yaadanne gaheedha. Namni akkanaa osoo machaaâ€™e jiruu nikaah yoo buuse, â€™eniitin isa ni hiikkamti moo hin hiikkamtu?â€™ gaafi jedhu ilaalchisee aalimman jidduu garaagarummaa ilaalchaatu jira. Aalimman gariin ni hiikkamti jedhu, aalimman gariin immoo hin hiikkamtu jedhan. Garuu kaayyoo shariâ€™aa irratti hundaaâ€™un ilaalchi madaala kaasuu, â€™Niitin isaa hin hiikkamtuâ€™. Sababni isaas, yeroo machaaâ€™e sanitti inni wanta jedhu hin beeku. Khamriin (dhugaatin nama macheessu) dhoowwamuun dura Rabbiin aayaa tana buuse:

ĩ³/₄ ùšùžù°ù“ø£ùžùšù•ù•ù‡ùžø§ ù±ù„ùžù•ø°ù•ùšù†ùž ø;ùžø§ù ùžù†ù•ù•ø§ù’
ù„ùžø§ ø^aùžù,ù;ø±ùžø“ù•ù•ø§ù’ ù±ù„øµùžù•ù„ùžù•ù°©ùž ù•ùžø£ùžù†ø^aù•ù ù;
ø³ù•ùƒùžù°ø±ùžù%ù° øžžø^aùžù•ù%ù° ø^aùžø†ù;ù„ùžù ù•ù•ø§ù’ ù ùžø§ ø^aùžù,ù•
ù•ù„ù•ù•ù†ùž ĩ²/₃

“ƆYaa warra amantan! kan machoofan taatanii osoo jirtanuu hanga wanta dubbattan beektanitti gara salaataa hin dhiyaatinaa”• Suuratu An-Nisaa 4:43

Yeroo machii namni wanta jedhuu waan hin beeknef gara salaattatti akka hin dhiyaanne dhoowwame. Sammuun isaa waan haguugameef wanta dubbatu hin beeku.

(Namni Muslimni khamriin haraama taâ€™™uu beeku dhuguuf hin deemu. Kuni jireenya isaa balleessa. Namoota salphatanii fi kabaja dhaban keessaa taâ€™™a. Garuu fedhii isaatiin ala dirqamaan yoo obaafame wanta jedhuuf hin qabamu.)

âž¤Nikaah Buusuu nama dallanee

Dallansu jechuun sammuun jeeqamuu fi yaadota madaalu dadhabuudha. Dallansuun bakka sadiitti qoodama:

1ffaan-dallansuu jalqabni isaa namatti dhufuu fi sammun namaa kan itti hin jijjiramneedha. Haala kana keessatti namni wanta jedhuu fi yaadu ni beeka. Namni kuni wanta jedhuu waan beekuuf nikaah buusun isaa hojii irra oola. Haala kana keessatti niiti isaa yoo hiike, ishiin ni hiikkamti.

2ffaan-Dallansuun dhuma isaa gahuun balbala beekumsaa fi fedhii isarratti cufuudha. Wanta jedhuu fi fedhuu hin beeku. Haala kana keessatti nikaah buusun isaa hojii irra hin oolu. Dallansuu akkanaa keessatti akka maraataa taâ€™uun wanta jedhu fi hojjatu yoo hin beekin, niitin isaa hin hiikkamtu.

3ffaan-Nama dallansuun isaa sadarkaa lamaan armaan olii jidduu taâ€™TMeedha- dallansuun isaa jalqaba irra ni darba garuu dhuma gahuun akka maraataa hin taâ€™TMu. Namni kuni jeeqamuun tasgabii fi gadi dhaabbanna dhaba. Garuu guutumaan guututti sammuun (aqliin) isaa irraa hin deemu. Kuni bakka garaagarummaan ilaalchaa jiruu fi qorannoo barbaachisuudha. Aalimman gariin haala kana keessatti nikaah buusun isaa hojii irra ni oola jedhu, gariin immoo hojii irra hin oolu jedhu. Kuni ijtihaada hayyootaaf (aalimmaniif) dhiifamudha.

(Kanaafu, namni dallansuu ofii tooaachuuf carraaqu qaba. Jechoota nikaah buusuuf itti fayyadaman dubbachuu irraa of qusachuun isarra jira. Taauu baannan, dhimmichi dhimmi balaa guddaa qabuudha.

فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَأَشْهِدُوا ذَوَى عَدْلٍ مِّنكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَٰلِكُمْ
يُوعِظُ بِهِ مَن كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَن يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ
لَّهُ مَخْرَجًا ۝

Yeroo beellama isaanii gahan haala gaariin isaan qabadhaa yookiin haala gaariin isaaniin addaan bahaa. Isin keessaa warra haqaa [nama] lamaa ragaa godhaa. [Warri ragaa baataniis] Rabbiif jedhaatii ragaa sirreessaa. Kuni kan namni Rabbii fi Guyyaa Aakhiraatti amanu ittiin gorfamuudha. Namni Rabbiin sodaatu, [Rabbis] karaa bahiinsaa isaaf godha. Suuratu Ax-Xalaaq 65:2

Yeroo nikaah buusan namoota haqaa lama ragaa gochuun mirgi fi haqni isaanii akka hin sarbamne taasisa. Wal-mormii fi miidhaa baay'ee hanbisa.

Guduunfaa

Namni dubartii takka nikaah irraa buusu kan danda'u niiti isaa yoo taate fi niiti takkaa ol yoo qabaate tamiin akka taate yoo adda baasedha.

Namni filannoo fi fedhii isaatiin nikaah buusutti niyyachuun, niiti isaatiin, Nikaah sirraa buusee yoo jedhe, ishiin ni hiikkamti. Ergasii seerri isaan lamaan hordofuu qaban ni jira.

Namni nikaah buusuf niyyatee fi itti xiyyeefate jechoota nikaah buusu qofaaf itti hin fayyadamne yoo dubbatee, nikaahni ni bu'a. Fkn, ani gadi si lakkise,

Nikaah buusun wanta salphaa miti. Kanaafu, namni garmalee of eeggachuu qaba.

Kitaabban Wabii

[al-Fiqhul Waadih](#) “ Jiildi 2-fuula 105-106, Dr.Muhammad Bakr Ismaa'il

[Sahih Fiqhu Sunnaah](#) -Jiildi 3 -fuula 237-259, Abu Maalik

Date Created

April 3, 2019

Author

admin